

Magni Laksáfoss:

Flutti heimaftur í úrtíð orsakað av blokkinum

Tá landsstýrið valdi at skerja blokkin við 366 mió í einum, so var nóg mikið hjá Magna Laksáfoss. Hann gjørdi tá av at stilla upp til lögtingsvalið og flutti heimaftur til Føroya úr Grønlandi, hóast hann hevði ætlað at verið longri.

Hann stillar upp til lögtingsvalið fyri Sambandsflokkinn í Norðoyggjum, og ætlanin er at savna Føroyar um ein búskaparpolitik, ið er bygdur á at økja framleiðsluna

LÖGTINGSVAL / SAMRØÐA

Heri á Røgv

—Tá landsstýrið valdi at skerja blokkuðulin við 366 mió. kr., sá eg hvussu øll tann ráðgevingin, sum vit í Hvítubók góvu politikarunum, um hvussu skerjingarnar kundu fremjast, varð kveistrað til viks, sigur ein avgjørdur Magni Laksáfoss, tá vit spyrja hann eftir orsökini til, at hann hevur valt at lata seg stilla upp til lögtingsvalið fyri Sambandsflokkinn í Norðoyggjum. Magni Laksáfoss gjørdist kendur í Føroyum, tá hann við lærda háskúlan í Keypmannahavn fekk nakað so sjálvsamt sum eitt 13-tal fyri sína høvuðsuppgávu í útbúgving sínari sum búskaparfrøðingur, cand.polit. Enn meira sjálvsamt var tað, at uppgávan var eitt umfangit búskaparmodell av føroyska búskapinum. Hann starvaðist eina tíð á Hagstovuni, tá boð vóru eftir honum at vera við í arbeiðinum við Hvítubók. Hann var millum berandi kreftirnar í tí arbeiðinum. Eftir at arbeiðið var liðugt í 2000, flutti hann saman við konu og tveimum børnum til Grønlands, har ein góður møguleiki stóð honum í boði. Magni hevur eisini sum yngri búð heili tvey ár í Grønlandi, so hann var eisini rættilgur spentur at síggja Grønland aftur. Bæði hann og konan fingur góð stórv, og hann dylir ikki

hóast tað ongantíð hevur verið min lívsætlan at gerast politikari, men eg havi tó leingi gingið runt við tankanum um, at tað hevði verið áhugavert, at gjørt sína ávirkan galdandi, sigur Magni.

Savna undir eitt

Ógvusligi niðurskurðurin í blokkinum var tann so kendri dropin, sum fekk bikiarið at flóta yvir hjá Magna Laksáfoss.

—Tað var ikki tað, at sjálvur blokkuðulin varð skerður, tí tað visti man jún skuldi fremjast. Tað var sjálvur máttin, ið tað varð gjørt uppá. Tú kanst ikki, eins og fráfarandi landsstýri, skerja blokkin í einum uttan at gera neyðugar tillagingar, aðrenn tað verður gjørt, og als ikki í evstu stund í valskeiðinum, fyri at lata komandi landsstýri sita við rokningini, sigur Magni.

—Sjálvt um hetta var tað, sum fekk meg til at taka stigið, so er tað ikki nakar nýggjar tanki. Eg havi mangan hugsað um, at onkur átti at gjørt meiri fyri at savna Føroyar og føroyingar um tey virðini, sum veruliga gera mun í míni

Seta vit tað upp sum fyrimunir og vansar í ríkisfelagsskapinum, so eru tað heilt klárt fleiri fyrimunir við at vera í ríkisfelagsskapinum enn at vera uttanfyri

verð – nevnliga at tryggja føroyingum góð livikor og ikki halda áfram við at skapa teir ótryggu karmarnar, sum fráfarandi landsstýri hevur skapt, sigur Magni Laksáfoss.

Royndir hjá Magna við greiningum av føroyska búskapinum, m.a. arbeiðið við Hvítubók, ætlar hann eisini at gera sær dælt av í einari framtíðar yrkisleið innanfyri landspolitikk. Hann heldur, at landsstýrið hevur skatt búskapin í Føroyum. Hann kennir tað vera bráneyðugt, at skil fæst á búskapinum, soleiðis at

niðurskurðurin av blokkinum ikki fær fleiri kedilig árín á samfelagið.

Magni Laksáfoss hevur verið limur í Sambandsflokkinum í nøkur ár, men hann hevur ongantíð verið millum teir mest sæddu sambandsmenninar í Føroyum. Hann hevur tó greiðar ætlanir um, hvat hann ynskir at gera í politikki.

—Mínar ætlanir í politikki eru at savna Føroyar um ein búskaparpolitik, sum er bygdur á at økja føroysku framleiðsluna, soleiðis at livikorini í Føroyum støðugt kunnu gerast betri. Hetta kanst tú ikki gera við einvíst at fokusera uppá at vilja skerja ríkisveitingina, tí tað er at brúka kreftirnar skeivt. Tvørturímóti er neyðugt at fokusera nóg meiri uppá at skapa verulig føroysk virði í Føroyum við øllum kreftunum, vit hava, sigur Magni Laksáfoss.

Politikkurin hjá núverandi landsstýrinum hevur ikki verið heilt eftir bókinu, sambært Magna, sum heldur búskaparpolitikkin vera destruktivan.

—Politikkurin hjá sitandi landsstýrið seinastu fyra árinu hevur í veruleikanum ikki verið nakar loysingarpolitikur, tí fokus hevur verið á blokkinum heldur enn vinnulívnum. Útreiðslurnar eru bara voksnar hesi seinastu fyra árinu, og sum heild hevur sitandi samgonga gjørt búskapin meira heftan. Eg meini raðfesting er skeiv, men tað er tíðanverri hendan, ið landsstýrið hevur valt, heldur Magni.

Tá hann hyggur aftur á tey seinastu fyra árinu, so kann hann staðfesta, at búskaparliga gongdin sum so hevur bjóðað upp á vøkstur. —Vit hava havt ein stóran

—Mínar ætlanir í politikki eru at savna Føroyar um ein búskaparpolitik, sum er bygdur á at økja føroysku framleiðsluna, soleiðis at livikorini í Føroyum støðugt kunnu gerast betri. Hetta kanst tú ikki gera við einvíst at fokusera uppá at vilja skerja ríkisveitingina, tí tað er at brúka kreftirnar skeivt. Tvørturímóti er neyðugt at fokusera nóg meiri uppá at skapa verulig føroysk virði í Føroyum við øllum teimum kreftunum, vit hava, sigur Magni Laksáfoss

Mýnd: Olva Ellingsgaard

búskaparliga vøkstur í Føroyum, men talan hevur eisini verið um sera høg fiskaprísir. Vit hava eisini eitt sera gott vinnulív í Føroyum. Eisini hava kommunurnar í Føroyum klára seg væl við at sleppa av við stóran part av skuldini. Trupulleikin liggur mest hjá tí almenna, har landskassin ikki hevur yvirskot longur, og skuldin er stór. Tískil skulu vit tryggja okkum móti ringum tíðum, sigur Magni

Fysiokratúr

Tá vit spyrja Magna eftir grundarlagnum fyri hansara búskaparligu sjónarmiðum, so er svarið, at hansara búskaparligu sjónarmið kunnu kallast fyri at vera fysiokratisk.

—Hesin fysiokratisk hugsunarháttur hevur avleiðingar fyri, hvussu man hugsar um fiskivinnuna, alivinnuna, ríkisstuðulin og eina møguliga oljvinnu. Ein fysiokratúr metir seg eftir tilfeingi, har blokkurin og fiskivinnan eru dømi um tilfeingi, um hesi so fella burtur ella minka munandi, fær tað álvarsamar fylgjur, sigur Magni.

Fysiokratarnir vera ofta sagdir fyri at vera millum teir fyrstu teinkjararnar, sum bóru fram hugsanir um búskap. Teir livdu í Frankaríki í 1700'talinum í einum bóndasamfelag. Kritikkurin hevur ljóðað, at hesir eru ov litið dynamiskir í teirra búskaparligu sjónarmiðum.

Magni greiðir frá, at í stuttum ber til at siga um teirra grundsjónarmið, at tað eru tær fysisku rammurnar í einum búskapi, sum avgera, hvussu stórv búskapurin skal vera, og harvið hvussu nógv fólk skulu hann kann breyðføða.

—Vit kunnu lættliga fáa hesar tankarnar at passa

saman við Føroyar í 1700'talinum. Føroyar var tá eitt bóndasamfelag við 5.000 fólkum. Har vóru harðar lógir galdandi fyri at avmarka talið av børnum, soleiðis at man kundi tryggja at fólkatalið ikki bleiv ov stórt, og at hungursneyð ikki kom í landinum. So hvørt sum Føroyar fór yvir til at vera eitt fiskivinnusamfelag, gjørdist tað møguligt at breyðføða meiri fólk og harvið varð rúm fyri fólkavækstri. Ein kann nú hugsa, at eitt moderna samfelag sum Føroyar als ikki kann samanberast við eitt samfelag frá 1700'talinum. Í dag kunnu fólk jú fáa eins nógvar børn og teimum lystir, men tey velja sjálvi at fáa færri børn. Ein skal bara minnst til, at breyðføðing av fólkum í dag ikki einans er matur og klæði, men eisini útbúgving, bilur, sjónvarp o.l. Harvið skal meiri "føði" til eitt fólk í dag enn í gomlum døgum, heldur Magni.

Sjálvur vil Magni feigin kalla seg fyri ein modernaðan fysiokrat, og hetta ávirkar eisini hann, tá hann skal til at taka dagar ímillum, hvørt hann er høgri ella vinsta, liberalur ella ei. —Eg meini ikki, at liberalur politikur er nakað mál í sær sjálvum, men eitt amboð fyri at skapa búskapar-

vøkstur. Tað hevur tó víst seg, at í nógvum londum, og á nógvum økjum hevur ein liberalur politikur kunna tryggja ein búskaparvøkstur, sum so aftur kann tryggja fólk góð livikor. Eg meini sostatt, at spurningurin um politikurin eigur at vera liberalur ella ikki, altið skal setast upp ímóti, hvat endamálið er við politikkinum, sigur Magni.

Hann nevnr, at ein ein liberalisering innanfyri fjarskifti er ynskilig, tí hetta hevur sum heild góðar avleiðingar fyri samfelagið við lægri prísnum, ið tryggjar betri kappingarfori. Í sama mun kundi Magni ímyndað sær, at orkuveitingin í Føroyum eisini varð liberaliserað.

—Tað eru eisini dømir um økir, har tað ikki er rætt at fóra ein alt ov liberalan politik, t.d. á fiskivinnu-økinum. Har hava vit í Føroyum avgjørt ikki at loyva ov nógvan ótilvirkaðan fisk fara av landinum, tí tann fría kappingin kundi jú ført við sær at vit mistu hesa vinnuna til útlandið. Hetta er sera skilgott, tí sjálvt um útlendingar møguliga høvdu kunnað tilvirkað fiskin biligari enn vit kunnu í Føroyum, so er tað sera umráðandi, at vit tilvirka fiskin mest møguligt í Føroyum, og á tann hátt fáa

Greinarøð

Samrøðan við Magna á Laksáfoss er partur av Greinarøð í Sosialinum. Hósdagin í síðstu viku var fyrsta greinin í røðini í blaðnum, har tosað varð við Kári Petersen. Hósdagin verður triðja og síðsta greinin í røðini í blaðnum. Tá verður tosað við Kristínu Háfoss.

Tey trý, Kári Petersen, Magni Laksáfoss og Kristína Háfoss, hava tað til felags, at tey eru búskaparfrøðingar og stilla øll upp til lögtingsvalið fyri hvør sín flokk.

sum mest burtúr. Hetta er jú tað, sum skal breyðføða okkum á klettunum, heldur Magni.

Hann er eisini vinarliga sinnaður móti ríkisfelagskapinum, men hann ynskir ein sjálvberandi búskap.

–Ríkisfelagskapurin hevur sum heild virkað ógíligi væl, og vit hava í dag m.a. eitt tað hægsta útbúgvingarstøði í heiminum ígjøgnum Danmark. Seta vit tað upp sum fyrimunir og vansar í ríkisfelagskapinum, so eru tað so heilt klárt fleiri fyrimunir við at vera í ríkisfelagskapinum enn at vera uttanfyri, heldur Magni. Hann visir í hesum sambandi eisini á nýskipanaruppskotið, Sambandsflokkurin hevur lagt fram, ið leggur upp til eina nýskipan av víðurskiftunum millum Føroyar og Danmark.

Gera sjálvberandi

Sum nevnt var blokkstuðulin ein stór orsök til, at Magni vendi aftur til klettarnar. Men blokkurin fær, sambært Magna, alt ov nógv umrøðu.

–Tað verður fokuserað alt ov nógv upp á blokkin. Tað er nógv annað í tí føroyska búskapinum og í føroyskum politikki, men tað verður framvegis bara fokuserað á blokkin. Tú kanst heldur ikki fokuserað bert uppá at fáa blokkin vekk. Tað snýr seg heldur um at gera blokkin óneyðugan, og har eru allir flokkar samdir. Vit hava longu gjørt eitt stórt fyrrireikingar arbeiði í Hvítubók og Caragata, sum hevur verið fint. Tað, ið nú restar í, er, at fara ígongd við at gera búskapin sjálvberandi, t.e. at fáa vinnulív-ið at gerast betri. Eg uppfati búskaparpolitikkin hjá fráfarandi landsstýrið, sum ein einfaldan keypmansrokskap, ið als ikki leggur upp fyri einari nútíðarhóskandi búskaparligari strategi. Vit mugu sum skjótast fara í holt við búskaparligar broytingar fyri at tryggja best møguligar rammur fyri framtíðina hjá tí føroyska vinnulívnum, sigur Magni.

–Um vit vilja seta fótur undir egið borð, so er bráneyðugt, at vit enn hava eini góð hús at búgva í. Lat okkum heldur fokusera uppá at gera búskapin betri og sjálvberandi, ikki fokusera uppá blokkstuðulin, sigur ein avgjörður Magni Laksáfoss.

Magni Laksáfoss er ikki ein av teimum, ið sær tað heilt ónda í blokkstuðulinum, sum hann kallar fyri at vera normalan í búskapinum sum tí føroyska.

Búskaparfrøðingar hava oftani ósamdir um spurningin, hvørt ríkisveitingin hevur verið góð fyri tann føroyska búskapin ella ikki.

Tosað verður eitt nú um multiplikator effektina og hálandsku sjúkuna.

–Ríkisveitingin hevur eins og fiskivinnan verið eitt vælsignilsí fyri Føroyar. Vit hava kunnað brúkt ríkisveitingina til at tillaga tað føroyska samfelagið og gera hópín av ábøtum á infrastrukturem og annað. Tað er eisini púra vanligt við tilílikum sum ríkisveitingini í øðrum pørtum av heiminum. Tað er púra vanligt í einum felagskapi, at man hevur inntøkjavnan, tí er tað oyðileggjandi at nýta alla orku uppá henda eina spurningin við ríkisveitingini, sigur Magni.

–Ríkisstuðulin er ein inn-tøka fyri føroyska samfelagið, sum er við til at gera tað møguligt hjá fleiri fólki at búgva í Føroyum. Í staðin fyri at hesi fólk arbeiða innan fiskivinnuna ella alivinnuna, eru tey í starvi innan fyri almennu tænastrarnar í Føroyum. T.e. skúlaverkíð, sjúkrahúsverkíð, ellisheimum, umsiting o.s.fr. Hetta merkir sjálvsagt, at almenni sektorurin er størri enn hann hevði verið uttan ríkisveitingina, og hetta verður stundum rópt “Hálendsku sjúka”. Her skal ein bara minnst til, at talan er als ikki um eina sjúku, men einans um, at búskapurin hevur tillagað seg til at hava ein størri almennan sektor, tí almenni sektorurin orsakað av ríkisveitingini hevur fingið eitt størri tilfeingi at liva av, júst eins og fiskivinnan kann vaksa, um vit kunnu troyta nýggj fiskasløg ellar nýggjar leiðir. Tú kanst heldur ikki taka ríkisveitingina burtur í einum, tí búskapurin og alt samfelagið hevur vant seg við blokkstuðulin. Tað er ikki nakað ringt við ríkisveitingini ella hálendsku sjúkununi, so leingi hon kemur stabil inn, visir Magni á.

Framtíðin fyri føroyska búskapin skal, sambært Magna Laksáfoss, byrja við, at hann gerst alsamt meira sjálvbjargin. Menn-ingin hjá føroyska búskapinum er treytað av hesum eins og at føroyska vinnulív-ið skal mennast. Her er Magni eisini av teirri greiðu fatan, at tað almenna

Kommunan er tættast at sínum borgarum, og vit eiga at leggja so nógv sum gjørligt út á kommunurnar, sum eisini hava prógvað, at tær duga at umsita hetta.

skal halda seg langt uttanfyri.

Privatiseringar eru eisini yniskilgar í Magnasa verð, men ikki alt er egnað til at verða privatiserað.

–Tann privata vinnan skal hava ráсарum og møguleikan til at gera tað, ið hon ger best, og tað er at styrkja um búskapin. Politikararnir og búskaparfrøðingarnir hjá tí almenna skulu ikki reka vinnulív-ið, men vit skulu

skapar karmarnar. Føroya Banki og aðrar almennar fyrirtøkur, sum hava tað best í tí privata, eiga sjálvsagt at gerast privat, men heilsværkið eigur at verða verandi á almennum hondum.

–Tað er bæði neyðugt at vaksa um vinnurnar, samstundis sum vinnurnar kunnu gerast meiri effektivar og harvið kunnu framleiða meiri við færri arbeiðsfólki. Hetta er sjálvsagt ein torfør uppgáva, men føroyska vinnulív-ið hevur víst góð evni í so máta, sigur Magni.

Hyggja vit eftir samfelagsbygnaðinum, so kundi Magni væl hugsað sær, at uppgávubýti millum land og kommunu varð umskipað.

–Kommunan er tættast at sínum borgarum, og vit eiga at leggja so nógv sum gjørligt út á kommunurnar, sum eisini hava prógvað, at tær duga at umsita hetta. Fleiri kommunur eru ógíligi litlar, og neyðugt verður mestur við stóri eindum, men hetta mugu kommunurnar sjálfar gera av, heldur Magni.

Eina høvuðsvinnu

Nógv prát hevur verið um at skapa alternativa vinnu afturat fiskivinnuni í Føroyum. Tosað hevur verið um tað triðja vinnubeinið, sum kanska mest sannlíkt kann hugsast at gerast oljuvinnan. Magni Laksáfoss heldur, at fiskivinnan í Føroyum eigur at vera tvíhildin um.

–Búskaparligar kanningar vísa, at teir búskapur, ið klára seg væl, eru teir, har tað er ein høvuðsvinna, og henda hevur nakrar hjá-vinnur, sum veksa rúndan um høvuðsvinnuna. Hetta kenna vit væl í Føroyum við fiskivinnuni sum hevur vinnur sum skipasmíðjir, trolvirkir, trollemvirkir, snelluvirkir o.l. afturat sær.

Hetta vil í stuttum siga, at vit ikki skulu fara alt ov langt í okkara dreymum um nýggjar vinnur, men heldur hyggja at, hvussu vit kunnu styrkja og menna tær vinnurnar vit longu hava í Føroyum, og sum vit trúgva uppá kunnu gerast enn størri og betur heldur enn at droyma um heilt alternativar vinnur, heldur Magni.

Gerst oljuvinnan stór í Føroyum, so kunnu vit tosa um tvær høvuðsvinnur í

Føroyum, men hetta liggur enn longri frammi, heldur Magni, sum sigur tað hava ovurstóran týðning, at vit lurta eftir vinnuni fyri vita eftir, hvønn tørv og hvørki yniski vinnan hevur.

–Tað kann tykjast lægið, at vit Føroyum, sum er ein stór fiskivinnutjóð, bert hava ein litlan fiskivinnuskúla, men hava fleiri handilsskúlar, men tað kann væl vera, at tað er

hetta, ið vinnan hevur tørv á, metir Magni Laksáfoss, sum í næstan fer at rigga av í Grønlandi, áðrenn kósir verður set móti Føroyum.

–Eg meini ikki, at liberalur politikur er nakað mál í sær sjálvum, men eitt amboð fyri at skapa búskaparvøkstur. Tað hevur tó vist seg, at í nógvum londum, og á nógvum økjum hevur ein liberalur politikur kunna tryggja ein búskaparvøkstur, sum so aftur kann tryggja fólk góð livikvor. Eg meini sostatt, at spurningurin um politikurin eigur at vera liberalur ella ikki, altíð skal setast upp imóti, hvat endamálið er við politikkinum, sigur Magni.

Mynd: Óluva Ellingsgaard

Laaannngt vikuskifti í Aberdeen

hósdag til mánadag...ja!

Umna tær eina frílotu frá ferandisdegnum

Flogferð + hotell

BRENTWOOD HOTEL Fyri hvønn

2.860,-

Flogferð + hotell

GRAMPIAN HOTEL Fyri hvønn

2.860,-

Flogferð + hotell

JARVIS RAMADA HOTEL Fyri hvønn

2.860,-

Aberdeen hevur nógv at bjóða tær, bæði til gaman og álvara. Spáka tær ein túr eftir longu handilsgøtuni Union Street. Vitja tey ymisku søvnini og tað væl umtóka SATROSPHERE, sum er áhugavert fyri bæði børn og vaksin. Hugna tær við einum góðum bita á einari av teimum mongu fráluku matstovunum. Og gloym ikki at vitja pubbirnar við tí livandi tónleikinum.

Ja, Aberdeen hevur sanniliga nógv at bjóða.

fróknad er flogferð, fyra nætur á dupultkamari við morgunmati og ferðaavgjöld. Tilboðið er galdandi til 1. apríl.

Fráferð úr Vágum hósdag kl. 17.30. Fráferð úr Aberdeen mánadag kl. 19.00.

Bilegg hjá tinarí ferðaskrivstovu ella hjá Atlantic Airways

Tel: 34 10 10 • Fax 34 10 01 • booking@atlantic.fo

www.atlantic.fo